

Pericopa VaYeşev - Ziua de naștere - Iom huledet תּוֹלְדוֹת [anul 5781]

Spre sfârșitul pericopei noastre apare următorul verset: „A treia zi a fost ziua de naștere a lui Faraon și le-a făcut ospăț tuturor slujitorilor săi” (Bereşit/Geneza 40:20).

Acest verset este scris într-o formă gramaticală-sintactică foarte aparte pe care nu o vom explica aici fiind necesară o foarte bună cunoaștere a gramaticii limbii ebraice. Putem doar menționa că aici cuvântul Faraon apare în ebraică în acuzativ pe când noi ne așteptam să fie într-o legătură nominală cu cuvântul „naștere”. Însă explicația este probabil legată de o formulă gramaticală în ebraica biblică exclusiv în care apar forme de acuzativ în loc de nominativ după verbe pasive. Cuvântul ebraic folosit aici *huledet* este gerunziul conjugării pasive a verbului „a se naște”. Traducerile în diferitele limbi, inclusiv în limba română, sunt corecte.

Raşi care merge în urma celor scrise în midraş Bereşit Raba și alți mari comentatori interpretează *iom huledet* ca ziua nașterii, bazându-se pe versetul 4 din Ezechiel 16: *iom huledet* înseamnă aici „ziua în care te-ai născut”. Așa este interpretat deja și în Mişna și Talmud.

Unii dintre comentatori care merg pe urmele lui Raşi spun că erau regi care în ziua de naștere dădeau grațiere la cei închiși în penitenciare. Problema este că noi nu avem dovezi scrise la așa ceva decât cu mii de ani mai târziu, pe o stâncă gravată din anul 196 î.e.n. Din această cauză mulți cred că aici este vorba nu despre ziua de naștere a faraonului ci despre ziua de încoronare. Dacă este așa, cea mai bună traducere ar fi aniversare.

Ziua de naștere la evrei după surse scrise

În Tanach aniversarea zilei de naștere este amintită foarte puțin și doar în context negativ, mai ales ni se povestește despre un obicei al regilor de a sărbători ziua lor de naștere. Profetul Osea scrie despre destrăbălarea și beția care se petreceau de „ziua regelui”: „În ziua regelui nostru, căpeteniile s-au îmbolnăvit din pricina vinului” (Osea 7:5). Iar Ezechiel pe care l-am amintit mai înainte vorbește despre ziua în care s-a născut cineva și nu despre aniversarea anuală. Și în al doilea Templu aniversarea zilei de naștere este amintită foarte puțin. În Talmud și midraş nu sunt mențiuni despre organizarea sărbătorilor zilei de naștere. Acest lucru este amintit doar în legătură cu păgânii și păgânismul. În tractatul Avoda Zara, consacrat idolatriei, este amintit obiceiul păgânilor de a sărbători ziua de naștere (acolo referința este la regi).

Înțelepții din Evul Mediu și din perioada care a urmat au fost împărțiți în atitudinea lor față de aceste sărbătoriri. Majoritatea au avut o atitudine defavorabilă sărbătoririi acestui eveniment, mai ales că este un obicei păgân. Mulți susțin că nu este nimic de celebrat în această zi în care am mai pierdut un an din viață și ne-am mai apropiat de moarte.

Mulți susțin că trebuie celebrate zilele de naștere când omul ajunge la vârsta de 60 de ani și la vârsta de 70 de ani. Această idee se bazează pe câteva povești din Talmud despre înțelepți care au făcut acest lucru, mulțumindu-i lui Kadoş Baruch Hu că au ajuns cu bine la vârsta aceasta., care pe vremea aceea era o vârstă foarte înaintată. Ei susțin că în această zi trebuie de spus și binecuvântarea de „Şehechyanu”, în care mulțumim lui Kadoş Baruch Hu că ne-a adus până aici.

Sunt mulți mari rabini în ultimele secole care ne povestesc că ei sărbătoresc această aniversare și că este un obicei frumos și trebuie ținut. Vom aminti doar doi: Ben Iş Hai (sec. 19 Irak) și Baal Şem Tov (sec. 18, Ucraina). Și marele rabin Ovadia Iosef, în zilele noastre, a scris că este un obicei frumos care trebuie ținut.

Urarea tradițională este *ad mea veesrim* עד מאה ועשרים קנָהּ la (vârsta de) 120.